Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 15. 10. 2013, sp. zn. 7 Tz 54/2013, ECLI:CZ:NS:2013:7.TZ.54.2013.1

Číslo: 30/2014

Právní věta:

„Výzvou soudu“ ve smyslu znaků trestného činu maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 odst. 1 písm. f) tr. zákoníku se rozumí výzva k nástupu výkonu nepodmíněného trestu odnětí svobody podle § 321 odst. 1 tr. ř. Povahu takové výzvy nemá usnesení, jímž se podle § 323 odst. 1 tr. ř. odkládá výkon trestu odnětí svobody s uvedením dne, do kterého se odklad povoluje. V takovém případě je třeba učinit novou výzvu podle § 321 odst. 1 tr. ř., která může být spojena i s usnesením o odkladu výkonu trestu odnětí svobody.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 15.10.2013

Spisová značka: 7 Tz 54/2013

Číslo rozhodnutí: 30

Číslo sešitu: 6

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání

Předpisy: § 337 odst. 1 písm. f) tr. zákoníku

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud ke stížnosti pro porušení zákona ministryně spravedlnosti podané ve prospěch obviněného Z. Š. proti usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 27. 3. 2012, sp. zn. 4 To 103/2012, v trestní věci vedené u Městského soudu v Brně pod sp. zn. 11 T 240/2011, podle § 268 odst. 2 tr. ř., § 269 odst. 2 tr. ř., § 270 odst. 1 tr. ř. rozhodl tak, že napadeným usnesením byl porušen zákon v ustanoveních § 2 odst. 5, 6 tr. ř. v neprospěch obviněného. Toto usnesení Krajského soudu v Brně a rozsudek Městského soudu v Brně ze dne 2. 2. 2012, sp. zn. 11 T 240/2011, zrušil. Zrušil také další rozhodnutí na zrušená rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Městskému soudu v Brně přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Z o d ů v o d n ě n í :

Rozsudkem Městského soudu v Brně ze dne 2. 2. 2012, sp. zn. 11 T 240/2011, byl obviněný Z. Š. uznán vinným přečinem maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 odst. 1 písm. e)

tr. zákoníku a odsouzen podle § 337 odst. 1 tr. zákoníku k trestu odnětí svobody na tři měsíce s tím, že pro výkon tohoto trestu byl podle § 56 odst. 2 písm. b) tr. zákoníku zařazen do věznice s dozorem.

Skutek spočíval podle zjištění Městského soudu v Brně v podstatě v tom, že obviněný nejméně od 8. 6. 2011 do 3. 9. 2011 v B. a jinde se vyhýbal nástupu do výkonu trestu odnětí svobody v trvání dvanácti měsíců, který mu byl uložen ve věci Městského soudu v Brně sp. zn. 91 T 68/2007 a který měl nastoupit 8. 6. 2011, neboť do tohoto dne mu byl povolen odklad výkonu trestu, o čemž byl vyrozuměn dne 24. 5. 2011, avšak bez závažného důvodu nenastoupil výkon trestu, takže dne 15. 6. 2011 byl vydán příkaz k dodání do výkonu trestu, který byl proveden policejním orgánem dne 3. 9. 2011.

Proti rozsudku podali odvolání obviněný, který napadl výrok o vině i výrok o trestu, a v neprospěch obviněného státní zástupce, který napadl výrok o trestu. Usnesením Krajského soudu v Brně ze dne 27. 3. 2012, sp. zn. 4 To 103/2012, byla obě odvolání podle § 256 tr. ř. zamítnuta.

Ministryně spravedlnosti podala dne 17. 9. 2013 u Nejvyššího soudu ve prospěch obviněného stížnost pro porušení zákona proti usnesení Krajského soudu v Brně. Ministryně spravedlnosti poukázala na to, že obviněný se dne 8. 6. 2011 dobrovolně dostavil do věznice k nástupu výkonu trestu, ale věznice ho nepřijala, protože nepředložil platný doklad totožnosti a tím pádem nesplňoval podmínky stanovené interním předpisem Vězeňské služby České republiky, které však nejsou pojmovým znakem skutkové podstaty přečinu, a proto nemohou být hodnoceny v neprospěch obviněného. Kromě toho ministryně spravedlnosti zdůraznila, že obviněný se do věznice dostavil nikoli na základě výzvy soudu, nýbrž na základě usnesení, jímž mu soud povolil odklad výkonu trestu a v němž nebylo obsaženo žádné poučení o nutnosti předložit při nástupu výkonu trestu platný doklad totožnosti. V závěru stížnosti pro porušení zákona ministryně spravedlnosti navrhla, aby Nejvyšší soud vyslovil vytýkané porušení zákona, ke kterému došlo v neprospěch obviněného, a to napadeným usnesením Krajského soudu v Brně v ustanoveních § 254 odst. 1 tr. ř., § 256 tr. ř. a předcházejícím rozsudkem Městského soudu v Brně v ustanoveních § 2 odst. 5, 6 tr. ř. ve vztahu k ustanovení § 337 odst. 1 písm. e) tr. zákoníku, aby zrušil uvedená rozhodnutí obou soudů, aby zrušil také další obsahově navazující rozhodnutí a aby přikázal Městskému soudu v Brně věc v potřebném rozsahu znovu projednat a rozhodnout.

Nejvyšší soud přezkoumal podle § 267 odst. 3, 4 tr. ř. napadené usnesení i předcházející řízení a shledal, že zákon byl porušen.

Přečinu maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 odst. 1 písm. e) tr. zákoníku ve znění zákona č. 40/2009 Sb. – nyní s účinností od 15. 1. 2013 podle § 337 odst. 1 písm. f) tr. zákoníku – se dopustí ten, kdo maří nebo podstatně ztěžuje výkon rozhodnutí soudu tím, že bez závažného důvodu nenastoupí na výzvu soudu trest odnětí svobody nebo se jiným způsobem neoprávněně brání nástupu výkonu tohoto trestu.

Z tzv. právní věty výroku o vině je patrno, že uvedeným přečinem byl obviněný uznán vinným ve variantě, podle které mařil výkon rozhodnutí soudu tím, že bez závažného důvodu nenastoupil na výzvu soudu trest odnětí svobody.

„Výzvou“ ve smyslu citovaného ustanovení se rozumí úkon soudu podle § 321 odst. 1 tr. ř. Podle tohoto ustanovení jakmile se rozhodnutí, podle něhož se má vykonat nepodmíněný trest odnětí svobody, stalo vykonatelným, předseda senátu příslušné věznici zašle nařízení výkonu trestu a vyzve odsouzeného, je-li na svobodě, aby trest ve stanovené lhůtě nastoupil. Pokud v dalším průběhu vykonávacího řízení dojde k tomu, že odsouzenému je povolen odklad výkonu trestu podle § 322 – § 323 tr. ř. a odsouzený proto ve lhůtě uvedené ve výzvě podle § 321 odst. 1 tr. ř. trest nenastoupí, pak při uplynutí doby, na kterou byl povolen odklad výkonu trestu, musí být odsouzený postupem podle §

321 odst. 1 tr. ř. opět vyzván, aby nastoupil trest v nově stanovené lhůtě. Účinky pravomocného rozhodnutí soudu o odkladu výkonu trestu podle § 322 – § 323 tr. ř. spočívají v tom, že rozhodnutí, podle něhož se má vykonat nepodmíněný trest odnětí svobody, není co do výroku o tomto trestu vykonatelné a v důsledku toho pozbývá významu také původní výzva, aby obviněný ve stanovené lhůtě nastoupil trest. Uplynutím doby, na kterou byl povolen odklad výkonu trestu, se rozhodnutí, podle něhož se má vykonat nepodmíněný trest odnětí svobody, co do výroku o tomto trestu znovu stává vykonatelným a tím zároveň opět nastupují podmínky pro postup soudu podle § 321 odst. 1 tr. ř., v jehož rámci je třeba obviněného vyzvat, aby v nově stanovené lhůtě nastoupil trest. Ve stadiu, kdy vykonatelnost rozhodnutí co do výroku o nepodmíněném trestu odnětí svobody nastala uplynutím doby, na kterou byl povolen odklad výkonu trestu, již nemá žádné účinky výzva adresovaná odsouzenému podle § 321 odst. 1 tr. ř. před povolením odkladu výkonu trestu. Proto nelze z této původní výzvy vyvozovat žádné závěry ve vztahu ke stadiu po uplynutí doby, na kterou byl povolen odklad výkonu trestu. Z toho logicky vyplývá, že po uplynutí doby, na kterou byl povolen odklad výkonu trestu, se odsouzený může dopustit přečinu maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 odst. 1 písm. e) tr. zákoníku ve variantě spočívající v tom, že „bez závažného důvodu nenastoupil na výzvu soudu trest odnětí svobody“, pouze za předpokladu, že ho soud postupem podle § 321 odst. 1 tr. ř. opět vyzval k nástupu trestu a v tomto rámci mu také stanovil novou lhůtu k nástupu trestu.

Aplikují-li se tyto zásady na posuzovaný případ, je zřejmé, že výrok o vině obviněného přečinem maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 odst. 1 písm. e) tr. zákoníku nemůže obstát. Ze skutkových zjištění, která se stala podkladem výroku o vině, není patrno, že by obviněný byl postupem soudu podle § 321 odst. 1 tr. ř. vyzván, aby nastoupil trest odnětí svobody dne 8. 6. 2011 nebo v nějaké lhůtě po tomto datu. Listinné důkazy, z nichž soudy vycházely, takovou výzvu neprokazují a soudy v tomto ohledu žádné výslovné zjištění neučinily. To zjevně souvisí s nedostatečným rozsahem dokazování, protože nebyl proveden důkaz spisem Městského soudu v Brně sp. zn. 91 T 68/2007, z něhož jedině mohla být zmíněná okolnost autenticky zjištěna anebo vyloučena. Provedení tohoto důkazu není uvedeno v protokolu o hlavním líčení ani v protokolu o veřejném zasedání konaném před odvolacím soudem. Základní vadou výroku o vině je to, že ačkoli byl obviněný uznán vinným přečinem, jehož zákonným znakem je „výzva“, ve skutkové části výroku není zachycena žádná skutková okolnost, která by tento zákonný znak naplňovala. Nejde o nějakou neúplnost či jinou nedokonalost pouhého slovního popisu skutku ve výroku o vině, ale o evidentní nedostatek skutkových zjištění jako takových.

Podle skutkových zjištění soudů měl obviněný nastoupit k výkonu trestu dne 8. 6. 2011, neboť do tohoto dne mu byl povolen odklad výkonu trestu, o čemž byl vyrozuměn dne 24. 5. 2011. Vyrozuměním obviněného bylo míněno to, že dne 24. 5. 2011 mu bylo doručeno usnesení Městského soudu v Brně ze dne 16. 5. 2011, sp. zn. 91 T 68/2007, jímž mu byl podle § 323 odst. 1 tr. ř. odložen výkon trestu na dobu do 8. 6. 2011. V závěru odůvodnění citovaného usnesení Městský soud v Brně upozornil obviněného na to, že pokud po uplynutí lhůty, na kterou mu byl povolen odklad výkonu trestu, nenastoupí bez závažného důvodu výkon trestu, vystaví se nebezpečí trestního stíhání pro přečin maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 odst. 1 písm. e) tr. zákoníku. Tyto okolnosti neodpovídají zákonnému znaku „výzva“, aby obviněný nastoupil trest odnětí svobody, neboť „výzvou“ se rozumí úkon soudu podle § 321 odst. 1 tr. ř., jímž je odsouzený vyzván k nástupu trestu a jímž je mu stanovena lhůta, ve které tak má učinit. Jestliže v posuzované věci měl obviněný nastoupit trest odnětí svobody poté, co mu byl výkon trestu odložen podle § 323 odst. 1 tr. ř., pak se přečinu maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 odst. 1 písm. e) tr. zákoníku, spáchaného ve variantě spočívající v nenastoupení trestu odnětí svobody na „výzvu“ soudu, mohl dopustit pouze za předpokladu, že při uplynutí doby, na kterou byl povolen odklad výkonu trestu, byl soudem podle § 321 odst. 1 tr. ř. znovu vyzván k nástupu trestu v nově stanovené lhůtě.

Z listinných důkazů, které jsou obsahem spisu Městského soudu v Brně sp. zn. 11 T 240/2011, vyplývá, že poté, co se stalo pravomocným a vykonatelným soudní rozhodnutí, na jehož podkladě měl být vykonán trest odnětí svobody uložený obviněnému ve věci Městského soudu v Brně sp. zn. 91 T 68/2007, byla obviněnému dne 30. 3. 3011 soudem doručena „výzva k nastoupení trestu“ s tím, že obviněný měl trest nastoupit „dne 12. 4. 2011 v době od 8 do 16 hodin ve věznici v B.“. Dne 5. 4. 2011 obviněný podal žádost o odklad výkonu trestu, o které bylo rozhodnuto usnesením Městského soudu v Brně ze dne 16. 5. 2011, sp. zn. 91 T 68/2007, tak, že obviněnému byl podle § 323 odst. 1 tr. ř. výkon trestu odložen na dobu do 8. 6. 2011. Z těchto důkazů ovšem nevyplývá, zda Městský soud v Brně ve věci sp. zn. 91 T 68/2007 v souvislosti s uplynutím doby, na kterou odložil výkon trestu, postupem podle § 321 odst. 1 tr. ř. doručil obviněnému novou výzvu k nástupu trestu. Pouze při splnění této podmínky bylo možné uvažovat o tom, že obviněný spáchal přečin maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 odst. 1 písm. e) tr. zákoníku ve variantě spočívající v tom, že „bez závažného důvodu nenastoupil na výzvu soudu trest odnětí svobody“.

Zákonným znakem přečinu, jímž byl obviněný uznán vinným, je i to, že „mařil“ výkon rozhodnutí soudu. Naplnění tohoto zákonného znaku však je obtížně slučitelné se zjištěním soudů, podle kterého se obviněný sám dobrovolně dne 8. 6. 2011 dostavil do věznice, aby nastoupil trest odnětí svobody. Tím obviněný v podstatě vyhověl tomu, na co byl upozorněn v usnesení, jímž mu byl povolen odklad výkonu trestu. Z dalších zjištění soudů vyplývá, že věznice nepřijala obviněného k výkonu trestu, protože se neprokázal platným dokladem totožnosti, což je podmínkou přijetí podle interního předpisu Vězeňské služby České republiky. Obviněný se hájil tím, že se do věznice dostavil s cestovním pasem, o němž si neuvědomil, že je „propadlý“. Ze zprávy věznice (č. l. 23 spisu) lze usuzovat, že důvodem, pro který nepřijala obviněného k výkonu trestu, byl právě jen samotný administrativní nedostatek platného dokladu totožnosti, a nikoli skutečné pochybnosti věznice o totožnosti obviněného, neboť byl v textu citované zprávy označen jako „výše jmenovaný“ a v jejím úvodu jako „Z. Š.“. Takto byl obviněný zřejmě zanesen do evidence vedené věznicí o osobách, kterým nebyl umožněn nástup do výkonu trestu odnětí svobody, i když citovaná zpráva věznice neobsahuje výslovně nic o tom, z čeho zjistila údaje, podle kterých obviněného evidovala.

Ve „výzvě k nastoupení trestu“, podle které měl trest nastoupit dne 12. 4. 2011, byl obviněný upozorněn na to, že sebou má přinést „svůj občanský průkaz nebo jiný průkaz totožnosti s fotografií, bez něhož nemůže být do věznice přijat“. Z toho je sice možné vyvozovat závěr, jímž argumentovaly soudy, totiž že obviněný věděl, jak se má při nástupu trestu ve věznici prokázat, avšak tento závěr při nedostatku výzvy soudu podle § 321 odst. 1 tr. ř. adresované obviněnému při uplynutí doby, na kterou mu byl povolen odklad výkonu trestu, nemohl sám o sobě odůvodnit výrok o vině přečinem spáchaným ve variantě spočívající v tom, že „bez závažného důvodu nenastoupil na výzvu soudu trest odnětí svobody“.

Přečin maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 odst. 1 písm. e) tr. zákoníku lze spáchat také ve variantě, podle které pachatel maří nebo podstatně ztěžuje výkon rozhodnutí soudu tím, že „se jiným způsobem neoprávněně brání nástupu výkonu tohoto trestu“ (míněn je trest odnětí svobody), přičemž „jiným způsobem“ se rozumí jiný způsob, než je nenastoupení trestu na výzvu soudu. Obecně vzato, Nejvyšší soud nevylučuje, že v této variantě lze uvedený přečin spáchat i jednáním, jehož součástí je příchod do věznice úmyslně bez takových náležitostí, o kterých pachatel ví, že bez nich nebude do věznice k výkonu trestu přijat. V posuzované věci však nebyla učiněna žádná bližší skutková zjištění, která by umožnila posoudit, zda se obviněný případně dopustil jednání odpovídajícího uvedené variantě přečinu. Na taková zjištění ostatně ani nebylo zaměřeno dokazování.

Městský soud v Brně vynesl odsuzující výrok, aniž učinil skutková zjištění relevantní z hlediska otázky naplnění znaků přečinu, jímž obviněného uznal vinným, a rozhodl na podkladě skutkových okolností, které byly z tohoto hlediska nerozhodné. Tím Městský soud v Brně porušil zákon v

ustanoveních § 2 odst. 5, 6 tr. ř., která upravují postup orgánů činných v trestním řízení při zjišťování skutkového stavu a při hodnocení důkazů. Krajský soud v Brně se po přezkoumání rozsudku a předcházejícího řízení ztotožnil s nesprávným rozhodnutím Městského soudu v Brně, nesprávně zamítl podaná odvolání jako nedůvodná a tím porušil zákon v ustanovení § 256 tr. ř. K porušení zákona došlo oběma soudy v neprospěch obviněného.

Nejvyšší soud proto podle § 268 odst. 2 tr. ř. vyslovil zjištěná porušení zákona, podle § 269 odst. 2 tr. ř. zrušil jak napadené usnesení Krajského soudu v Brně, tak rozsudek Městského soudu v Brně jako součást řízení předcházejícího napadenému usnesení, zrušil také všechna další obsahově navazující rozhodnutí, která tím ztratila podklad, a podle § 270 odst. 1 tr. ř. přikázal Městskému soudu v Brně, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl. Městský soud v Brně odstraní vady vytknuté tímto rozsudkem Nejvyššího soudu a znovu rozhodne o podaném návrhu na potrestání obviněného.